

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

РАЙНІН Ігор Львович - кандидат наук з державного управління, здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

В статті розглянуто організаційну структуру системи управління розвитком регіону, проаналізовані повноваження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх місце та роль в управлінні соціально-економічним розвитком регіону, охарактеризовані обов'язки суб'єктів управління регіонального рівня, в частности, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, обґрунтовані пропозиції по добровільному об'єднанню територіальних громад, підкреслена необхідність та цілесобразність розширення повноважень суб'єктів управління розвитком регіонів, використовується досвід управління розвитком регіонів деяких зарубіжних країн.

Ключові слова: структура, система, управління, розвиток, регіон, виконавча влада, самоврядування.

Постановка проблеми

Організаційна структура системи управління розвитком регіону досить складна і водночас необхідна. Без неї неможливо уявити злагоджену діяльність різних державних органів з метою забезпечення регіонального розвитку, кожна складова такої системи має бути заздалегідь передбачена, сформована та закріплена на законодавчому рівні. У зв'язку із змінами, що відбуваються в законодавстві Української держави, виникає значна кількість невирішених проблем та суперечностей стосовно регіонального розвитку, що потребують з'ясування, що

обумовлює актуальність дослідження організаційної структури системи управління розвитком регіону.

Стан дослідженості проблеми

Система управління соціально-економічним розвитком регіону, міст, районів, селищ і сіл, територій, територіальних громад досліджувалась окремими вченими-юристами, економістами, соціологами, представниками інших галузей науки, зокрема, О.М. Бандуркою, О.В. Носовою, В.В. Коваленко, С.М. Поповою, В.Я. Вовк, Б.А. Руснаком, В.Ф. Семеновим, Л.О. Беловою та іншими, але завдання управління розвитком регіону в нинішніх умовах значно змінилися і вимагають додаткового розгляду.

Виклад основного матеріалу

Поняття «система» використовується в державному управлінні, теорії та історії держави і права, конституційному праві, адміністративному праві та інших галузях правознавства, які пропонують своє визначення поняття «системи», узагальнивши котрі, можна зробити висновок, що система – це упорядкована сукупність елементів, взаємопов'язаних і взаємодіючих один з одним, яка має відносну самостійність і органічну єдність, характеризується внутрішньою цілісністю і автономністю функціонування [1, с. 25].

Системи, як комплекси, цілісні явища існують у природі, техніці, економіці, суспільстві. Кожна система має перед собою певні

цілі, заради досягнення яких вона функціонує. Державне управління розглядає регіон як єдине ціле, що, з одного боку, є підсистемою, а з іншого самостійною управлінською системою. Соціально-економічні процеси, що постійно відбуваються в регіоні, мають відбивати потреби населення кожного конкретного регіону. Так, регіон як складна система формується із різних елементів та постійного, безперервного зв'язку між ними. До основних елементів системи регіону належить соціальна єдність населення, що об'єднана певними зв'язками (культурними, побутовими, виробничими) у виконанні поставлених завдань та досягненні єдиних цілей. Із точки зору системного підходу до управління, то регіон необхідно розглядати як об'єкт державного управління і суб'єкт соціальної, економічної самостійності. Слід приймати до уваги, що на конкретний регіон впливають органи державної влади, що функціонують з органами місцевої влади в єдиному законодавчому та нормативно-правовому просторі. Як об'єкт державного управління, регіон не може не взаємодіяти разом із органами виконавчої влади на державному рівні, це означає, що регіон є відкритою системою, якій характерні багаторівневість, структурованість, комплексність і багатоцільовий характер.

Сучасні умови, що постають перед різними регіонами держави, насамперед якість і кількість ресурсного забезпечення, стан екології, обмежене матеріальне та фінансове забезпечення потребує створення якісної системи управління розвитком регіону із залученням якомога меншої кількості кадрів, що відповідали б потребам населення та взаємодіяли один з одним. Критерії, що висувуються до таких кадрів, дуже високі, однак тільки належна робота професіоналів може забезпечити прогресивний розвиток регіону. Адже як свідчить практичний досвід, навність значної кількості чиновників не вирішує проблеми регіону, а навпаки – призводить до бюрократії, відсутності взаємодії між собою та неможливості населення впливати на вирішення регіональних питань. Для того, щоб побудувати досконалу або близьку до такої систему регіонального розвитку регіону, необхідно встановити і

дослідити умови, в яких вона має функціонувати, так як в одній ситуації ситема може бути досконалою, тоді як в інших умовах вона не буде актуальною. Все-таки один критерій визначення оптимальності системи регіонального розвитку існує – це коли її функціонування дозволяє досягати головної мети в цілому найкращим чином, тобто у встановлений термін і з мінімальними витратами фінансових, трудових і матеріально-технічних та інших ресурсів.

Як уже зазначалося вище, організаційна структура системи управління розвитком регіону є досить складною і має низку проблем і питань, що потребують врегулювання, автором дослідження розроблено і запропоновано декілька шляхів їх вирішення:

- закріпити персональну відповідальність за невиконання функціональних обов'язків, пов'язаних із розвитком регіону не за певним органом, а за його конкретним представником;

- виключити можливість виконання одних і тих же завдань різними суб'єктами управління регіональним розвитком;

- скоротити кількість суб'єктів регіонального розвитку, усунувши від роботи тих, що дублюють діяльність інших органів із забезпечення розвитку регіону;

- звернути увагу на покращення взаємодії державних органів при здійсненні функцій, пов'язаних із розвитком регіонів шляхом розробки та впровадження дієвих інструкцій, рекомендацій практичного спрямування;

- збільшити можливості впливу населення на рішення, що приймаються органами та конкретними працівниками, покликаними забезпечувати регіональний розвиток;

- забезпечити більш тісну взаємодію суб'єктів управління регіональним розвитком із засобами масової інформації, у тому числі на державному рівні.

Організаційну структуру управління можна визначити як співвідношення сукупності ланок апарату управління і наявних між ними організаційних зв'язків, що відображають взаємодію і координацію елементів усередині системи. Структура відображає склад елементів, внутрішню форму організації системи, її статичну, а організаційні від-

носини забезпечують злагодженість і ефективність структурних зв'язків.

Організаційна структура управління має три сфери застосування: державну, комерційну і суспільну. Державну сферу поділяють на три рівні: національний, регіональний і економічний (державних підприємств). Комерційна сфера управління охоплює різні рівні корпоративного управління: малого, середнього і великого підприємництва в різних організаційних формах. Це суб'єкти господарювання – малі підприємства, кооперативи, концерни, холдинги тощо. Суспільна сфера управління в сучасних умовах набула особливого значення. Якщо раніше органи самоуправління мали визначені і обмежені функції, то тепер значення суспільних, відкритих публічних структур набули як представницькі, так і судові органи, державні та громадські фонди, органи місцевого самоврядування, а також структури опікунського характеру та дорадчі утворення, політичні рухи і партії. Така типізація організаційних структур зумовлює відповідні організаційні форми управління: міністерства, відомства, комітети, асоціації, акціонерні товариства, муніципальні утворення, приватні і державні підприємства, банки, фонди тощо. Кожен елемент організаційної структури наділений відповідними функціями. Якщо змінюються функції будь-якого елемента, трансформується і структура управління [2].

Доцільним буде дослідження місця та ролі органів місцевого самоврядування в організаційній структурі системи управління розвитком регіону. Важливим є те, що діяльність органів місцевого самоврядування є однією з форм та можливостей безпосередньої участі громадян у вирішенні найважливіших питань, що стосується території, на якій вони проживають. Стаття 140 Конституції України визначає місцеве самоврядування як право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сел, селища та міста самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого

самоврядування: сільські, селищні, міські виконавчі органи. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування, головний носій його функцій і повноважень – це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах населеного пункту, що мають колективні інтереси і правовий статус, визначений Конституцією України, Європейською хартією місцевого самоврядування, законами України. Територіальна громада здійснює місцеве самоврядування на основних принципах, передбачених Конституцією України і Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»:

- народовладдя;
- гуманізму;
- верховенства права;
- законності;
- соціальної справедливості;
- пріоритету прав і свобод людини і громадянина;
- гласності;
- підзвітності та відповідальності перед територіальною громадою її органів та посадових осіб;
- поєднання міських і державних інтересів;
- раціонального використання матеріальних та фінансових ресурсів;
- правової, організаційної і матеріально-фінансової самостійності в межах своїх повноважень;
- різноманіття форм організації місцевого самоврядування;
- державної підтримки і гарантій місцевого самоврядування;
- судового захисту територіальної громади.

Винятково важливе значення для формування правової основи місцевого самоврядування в Україні мала Європейська Хартія місцевого самоврядування, яка сьогодні є основним міжнародно-правовим документом у цій сфері для країн – членів Ради Європи. В ньому викладені стандарти щодо організації управління на місцях на засадах місцевого самоврядування, які є обов'язковими для держав – членів Ради Європи. Європейська Хартія місцевого самоврядування була прийнята Радою Європи 15 жовтня 1985 року, що стало свідченням важливого значення

місцевого самоврядування як необхідного атрибуту демократичного суспільства. Метою Європейської Хартії місцевого самоврядування є встановлення загальноєвропейських стандартів щодо визначення і захисту прав територіальних громад і органів місцевого самоврядування, що забезпечує їх активну участь у вирішенні питань місцевого значення. Європейська Хартія місцевого самоврядування зобов'язала держави, які її підписали, застосовувати основні правові норми, що гарантують правову, адміністративну і фінансову автономність територіальних громад та їх органів. Тим самим, вона стала важливим кроком на шляху до утвердження життєздатності на всіх територіальних рівнях управління принципів, які Рада Європи проголосила і захищає з моменту свого створення з метою захисту прав людини, формування демократичної суспільної свідомості в європейських країнах. Європейська хартія місцевого самоврядування є першим багатостороннім правовим документом, який визначає і захищає принципи місцевої автономії – однієї з підвалин демократії, яку Рада Європи зобов'язалася захищати і розвивати в дусі загальноєвропейських цінностей [3, с. 27].

В умовах, коли держава відійшла від продуктивних і соціальних функцій, на місцеві органи покладено нові завдання. Виклики часу вимагають, аби органи місцевої влади взяли на себе відповідальність за такі чинники: розвиток місцевої та регіональної економіки; забезпечення зайнятості населення; модернізація держави з метою надання громадянам можливості брати участь в управлінні; залучення соціально виключених верств (соціальна робота); розвиток населених пунктів для забезпечення потреб громадян; заохочення культурного, наукового та технічного прогресу й регіональної інтеграції. Все це потребує розвитку відносин у системі влада – населення. Першочергова мета діяльності місцевих органів влади – покращення рівня життя людей. Здоров'я, освіта, боротьба за соціальне включення, громадська безпека і навколишнє середовище – проблеми, які повинні вирішуватися відповідно до потреб громадян [4].

Досліджуючи місцеве самоврядування в системі управління регіональним розвитком не можна залишати поза увагою основні проблемні питання, що виникають при виконанні їх обов'язків. Відомо, що прояви корупції серед представників місцевої влади складають непоодинокі випадки, що тормозить розвиток регіону. Важливо розуміти, що всі складові системи місцевого самоврядування мають функціонувати як один єдиний організм, а також розуміти їх відповідальність перед народом, необхідність кожному працівнику мати високі моральні якості. Нині законодавство України надає регіональній владі певної самостійності, дозволяє більш вільно використовувати фінансові ресурси регіону. Значна кількість теоретиків та практичних працівників у даній сфері наголошували на важливості і необхідності розширення самостійності регіонів. Однозначно таку проблему сприймати не можна, так як з одного боку – регіональна влада здатна вирішувати самостійно більшість питань, що розширює перспективи соціального, культурного розвитку конкретного регіону, а з іншого, відсутність належного контролю з боку органів виконавчої влади державного рівня може призвести до зловживань владою і збільшення проявів корупції серед органів місцевої влади та місцевого самоврядування. До того ж стан правового регулювання управління розвитком регіону може сприяти такому розвитку подій, адже неточності та невизначеність існують не лише в законодавчих та підзаконних нормативно-правових актах, що безпосередньо регулюють діяльність органів місцевої влади та самоврядування, а й у законодавстві в галузях земельних, трудових відносин, екологічному праві, які допускають можливість діяти в рамках закону, однак у супереч інтересам регіону. Тому на думку автора дослідження, актуальним залишається контроль за діяльністю органів місцевої влади та місцевого самоврядування як з боку правоохоронних органів, так і з боку громадськості і державної виконавчої влади на всіх рівнях.

Світовий досвід управління регіональним розвитком свідчить про те, що успішність та процвітання регіону залежить не

лише від територіальної єдності регіону з географічної точки зору, а й від населення, що має активну громадянську позицію та здатне впливати на дії та рішення регіональної влади. Як приклад можна привести Польщу, де існують три рівні місцевих громад: на рівні гміни – самоврядна громада, на рівні повіту – локальна самоврядна громада, на рівні воєводства – регіональна самоврядна громада. Між переліченими громадами відсутня будь-яка залежність чи підлеглість. Також дуже важливим та необхідним для регіонального розвитку є посилення відповідальності органів місцевого самоврядування за свою діяльність, при чому така відповідальність має бути реальною, а не лише закріплюватися в законодавчих та підзаконних нормативних правових актах. Адже із набуттям ними більшого обсягу прав мають пропорційно підвищуватися й обов'язки перед народом.

Системою місцевого в Україні є сукупність органів місцевої влади на рівні конкретного села, селища, міста, що мають певні рівні субординації і діють від імені народу та в його інтересах у рамках законодавства та в межах Конституції України. Так, місцеве самоврядування включає: територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення.

Територіальна громада – це жителі, що об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають адміністративний центр. Згідно із Законом України «Про місцеве самоврядування» органами управління місцевим самоврядуванням вважаються органи самоврядування населення, а також представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування.

Представницький орган місцевого самоврядування – виборний орган (рада), який складається з депутатів і наділяється правом представити інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення. Спільні

інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст представляють районні та обласні ради, тобто ради окремих адміністративно-територіальних одиниць. У містах з районним поділом за рішенням територіальної громади міста або міської ради можуть утворюватися районні в місті ради, які, у свою чергу, утворюють свої виконавчі органи та обирають голову ради, який одночасно є головою її виконавчого комітету.

Сільський, селищний, міський голова є головною посадовою особою територіальної громади відповідно села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста. Сільський, селищний, міський голова обирається відповідною територіальною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі, строк повноважень сільського, селищного, міського голову, обраного на чергових місцевих виборах визначається Конституцією України.

До органів управління місцевим самоврядуванням відносяться представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування, а також органи самоврядування населення.

Органи самоврядування (самоорганізації) населення – представницькі органи, що створюються частиною жителів, які тимчасово або постійно проживають на відповідній території в межах села, селища, міста [5, с. 52].

Актуальним для дослідження системи управління регіональним розвитком є можливість створення територіальних громад у відповідності до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», так стаття 4 даного закону зазначає, що добровільне об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюється з дотриманням таких умов: у складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування; територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, межі об'єднаної

територіальної громади визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися; об'єднана територіальна громада має бути розташована в межах території Автономної Республіки Крим, однієї області; при прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади; якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання. Відповідно до ст. 5 вказаного Закону ініціаторами добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст можуть бути: сільський, селищний, міський голова; не менш як третина депутатів від загального складу сільської, селищної, міської ради; члени територіальної громади в порядку місцевої ініціативи; органи самоорганізації населення відповідної території (за умови представлення ними інтересів не менш як третини членів відповідної територіальної громади).

Пропозиція щодо ініціювання добровільного об'єднання територіальних громад повинна, зокрема, містити: перелік територіальних громад, що об'єднуються, із зазначенням відповідних населених пунктів; визначення адміністративного центру об'єднаної територіальної громади та її найменування.

Сільський, селищний, міський голова забезпечує вивчення пропозиції щодо ініціювання добровільного об'єднання територіальних громад та її громадське обговорення, яке проводиться протягом 30 днів з дня надходження такої пропозиції. Після завершення громадського обговорення пропозиція подається до відповідної ради на наступну сесію для прийняття рішення про надання згоди на добровільне об'єднання територіальних громад та делегування представника (представників) до спільної робочої групи. Порядок проведення громадського обговорення з питань, передбачених цим Законом, визначається сільською, селищною, міською радою [6].

Громадяни України вже зорієнтовані на необхідність децентралізації влади в Україні, яка розглядається як беззаперечна можливість регіону вирішувати всі питання виключно на місцевому рівні. Відмітимо, що до недоліків державного втручання в економіку можна віднести: диференціальну здатність держави у вирішенні різних проблем; обмеженість ресурсних можливостей; слабку мотивацію чиновницького класу в результатах своєї діяльності; підміну загальнонаціональних інтересів клановими, груповими і іншими вузькокорисливим мотивами; відсутність ефективного контролю суспільства над державними структурами; широкі можливості владних структур до маніпулювання громадською свідомістю; низький професіоналізм і моральну деградацію чималої частини державних службовців; переважання апаратно-бюрократичного типу мислення над економічним і т.д. Таким чином, вимога повсюдного державного втручання як ліки від усіх хвороб, така ж неефективна, як і вимога – нічим необмеженої ринкової стихії.

Досвід провідних промислово розвинених демократичних країн Заходу, зокрема, Чехії, Австрії, Угорщини, показує, що ефективно діюча система місцевого самоврядування є найважливішою умовою економічного розвитку та зростання добробуту всього суспільства. Як зазначає М. Шмельов, «...місцеве самоврядування – це важливий, потрібний і необхідний інститут влади, що дозволяє зробити цю владу більш ефективною і «повертає» її обличчям до народу» [7]. Роль місцевого самоврядування у формуванні умов сталого економічного зростання багатогранна, найважливішими її складовими є:

- 1) забезпечення можливості державним органам влади і управління зосередитися на вирішенні загальних, тобто державних проблем, звільнившись при цьому від невласних їм функцій;
- 2) залучення широких верств населення до вирішення загальнодержавних завдань та підвищення їх відповідальності за долю країни;
- 3) створення зрозумілих і ефективних «правил гри» для виробництва і підприємництва на своїй території, формування сприятливого клімату для малого та середнього бізнесу;
- 4) залу-

чення капіталів і забезпечення ефективної просторової організації виробництва; 5) створення умов для підвищення рівня і якості життя людей, на основі соціально культурного і житлового будівництва, розвитку системи охорони здоров'я та освіти, охорони довкілля та соціального захисту населення, сприяння формуванню середнього класу; 6) створення фінансової, інформаційної та комерційної інфраструктури ринку, кадрове забезпечення програм реформування. Не слід, звичайно, абсолютизувати можливості місцевого самоврядування, не брати до уваги його недоліки, так як і системі місцевого самоврядування притаманні бюрократичні тенденції. Однак ефективне місцеве самоврядування відкриває суспільству дійсно широкі можливості контролювати владу, особисто брати участь у ній, що, з одного боку, сприяє зацікавленості окремого громадянина у вирішенні питань регіонального значення, а з іншого – сприяє усвідомленню його відповідальності перед суспільством. Саме місцеве самоврядування є основою формування соціально-економічної політики держави, інтереси, турботи, проблеми людини найповніше виявляються на місцевому рівні, де вона живе і працює. А найбільш повна реалізація людського потенціалу є сьогодні одним із ключових чинників економічного розвитку [8, с. 60-61].

Зазначимо, що організаційна система управління розвитком регіону в кожному окремому випадку та для кожного окремого регіону повинна мати свої особливості. Необхідно розуміти, що управління соціально-економічним розвитком регіону не може полягати тільки у його загальних функціях. Воно представляє собою складну систему, що складається не лише з територіальних організацій структури, але й з процесу, цілей та методів. Як правило, дана система повинна бути чітко скоординованою. З цього приводу А. В. Козбаненко справедливо зазначає, що система державного управління, як і всяке соціально організоване утворення складається з функціонально об'єднаних зв'язками підсистем (елементів), що наділені певними специфічними властивостями, завдяки чому й знаходять своє місце в структурі організації. Організаційно-функ-

ціональна структура державного управління представляє собою певним чином організований функціонально взаємопов'язаний склад системоутворюючих елементів (структурних частин): державні інститути, що забезпечують функціонування системи управління у їх вертикальній та горизонтальній залежності, в організаційній взаємодії та підпорядкованості. Для проектування системи управління розвитком регіону необхідно визначити структуру моделі процесу розвитку. Так як реально вона не відома заздалегідь, необхідно проектувати модель з гнучкими структурою та параметрами. Тобто в моделі, що описує процес, повинні змінюватися структура і параметри у відповідності зі змінами характеристик процесу при функціонуванні. При цьому в кожному період часу розвитку регіону має здійснюватися оцінка значень параметрів такої системи в залежності від досягнутих результатів. Як правило, система управління має велику кількість пов'язаних між собою елементів, високий рівень динамічності, а також взаємний вплив елементів один на одного [9].

Місцеве самоврядування і державна влада в Україні тісно пов'язані між собою, в них єдине джерело – влада народу. Органи самоврядування не входять до системи державної влади, однак вони не існують ізольовано від органів, які її здійснюють на принципах поєднання місцевих і державних інтересів. Масштаби та ефективність місцевого самоврядування, а відтак і внесок, який воно має зробити в добробут громади, регіону та держави, значною мірою залежать від характеру стосунків між різними рівнями влади. З одного боку, державна влада може через закони, нормативні акти та постанови виконавчих органів вводити певні обмеження щодо повноважень місцевих органів влади. З іншого – за умов місцевої автономії органи самоврядування повинні мати широку свободу в урядуванні в межах підвідомчої їм території [10, с. 66-67].

На думку автора дослідження, в організаційній структурі розвитком регіону недостатньо уваги приділяється співробітництву органів місцевої влади із науковими колективами стосовно обрання стратегічних планів розвитку регіонів. Адже саме вони

АНОТАЦІЯ

У статті розглянута організаційна структура системи управління розвитком регіону, проаналізовані повноваження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, їх місце в управлінні соціально-економічним розвитком регіону, обґрунтована необхідність розширення повноважень суб'єктів управління розвитком регіону на місцях.

дозволяють встановити найбільш значущі стратегічні проблеми конкретного регіону, виходячи з його соціально-економічного, географічного положення. Готуючись до планування, слід обговорити зі спеціалістами найголовніші цілі розвитку регіону та обрати основні напрямки їх досягнення, а також переглядаються ризики, що можуть з'явитися перед регіоном. Опрацьовані матеріали мають бути прийняті до уваги, мало того, на них необхідно спиратися при побудові стратегічних планів розвитку регіону, за такими матеріалами можуть бути здійснені найточніші прогнози у конкретній територіальній одиниці. Крім того, завдяки таким розробкам і планам можна зрозуміти яких саме зусиль і в якій мірі необхідно докласти з боку інших органів влади. Враховуючи подані матеріали, органи державною влади мають можливість заздалегідь обговорити питання, які їм необхідно вирішити, вони розробляють механізм стратегії розвитку регіону. При цьому всі розробки, обговорення і пропозиції повинні мати не абстрактний, а конкретний характер, носити практичне спрямування, відображати реальні соціально-економічні показники та напрямки роботи у певних галузях із детальним обґрунтуванням.

Література:

1. Афанасьев В.Г. Системность и общество: монография / В. Г. Афанасьев. – М., 1980.
2. Методи, принципи і організаційна система управління регіональним розвитком [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1280052862975/rps/metodi_printsipi_organizatsiyна_struktura_upravlinnya_regionalnim_rozvitkom.

SUMMARY

The article considers organizational structure management system development of the region, analyzed the powers of the executive authorities and local governments, their place and role in the management of socio-economic development of the region, characterized by duties subjects of regional management, in particular, enforcement authorities and local governments, justified proposals on voluntary association, territorial communities stressed the need for and feasibility of expansion of powers of subjects management of development regions, use development management experience in some regions of foreign countries.

3. Місцеве самоврядування в Україні: теорія і практика: посібник для депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів / Б. А. Руснак. – Одеса, 2011. – 536 с.
4. С. В. Лихачов Характеристика чинників, що впливають на ефективність діяльності органів внутрішніх справ та місцевого самоврядування в забезпеченні громадської безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3455/%D1>.
5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: закон України від 05.02.2015 № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
6. Управління регіональним розвитком туризму: навчальний посібник. / За ред. - В. Ф.Семенова. – Одеса, 2011. – 225 с.
7. Баранова К.К. Бюджетный федерализм и местное самоуправление. – М.: изд-во «Дело и Сервис». – 2000. – С. 4.
8. Актуальные вопросы управления региональным развитием / Под. ред. Г. А. Сульдиной, Р. М. Нуртдинова. – Казань: Казанский государственный университет, 2010. – 368 с.
9. Смирнов В. В. Особенности эффективного управления развитием региона: методология, стратегия, механизм, организация / В. В. Смирнов // Аудит и финансовый анализ. – 2007. – № 6. – С. 1-10.
10. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.